

**ВЯЛІКІЯ
КАЗАЧНІКІ
СВЕТУ**

УДК 821(4)-93-343.4
ББК 83.84(4)-445
В99

Мастак: *В. Чайчук*

Пераклад з рускай мовы:

Алесь Емяльянаў-Шыловіч, Міраслаў Адамчык

Пераклад ажыццёўлены па выданні:

«Великие сказочники мира», Смоленск, Русич, 2015

В99 **Вялікія казачнікі свету** / перакл. з руск. мовы А. Емяльянаў-Шыловіч,
М. Адамчык. — Мінск: Харвест, 2019. — 400 с.: іл.

ISBN 978-985-18-4584-8.

У кнігу ўвайшлі казкі вядомых пісьменнікаў: «Прынцэса на гарошыне», «Снежная каралева», «Стойкі алавяны жаўнерык» Ганса Хрысціяна Андэрсана; «Салодкая каша», «Драздабароды кароль», «Брэменскія вулічныя музыкі» братоў Грым; «Сіняя Барада», «Чырвоны каптурок», «Папалушка» Шарля Перо і іншыя.

УДК 821(4)-93-343.4
ББК 83.84(4)-445

ISBN 978-985-18-4584-8

© «Русич» 2018.
© Афармленне. Пераклад.
«Харвест», 2018.

ТАНС ХРЫСЦИАН

АНДЭРСАН

Апавяданне першае Люстэрка і ягоныя аскепкі

Жыў-быў злосны троль, і зрабіў ён аднойчы такое люстэрка, у якім усё добрае і цудоўнае становілася амаль нябачным, а ўсё непрыстойнае і пачварнае выпіналася яшчэ больш. Служкі троя паўсюль з'яўляліся з люстэркам, і тыя людзі, якія адбіваліся ў ім, бачылі сябе ў скажоным выглядзе. Але тролю і ягоным памагатым гэтага падалося замала, і яны захацелі ўзняцца ажно да неба.

Чым вышэй яны караскаліся, тым больш люстэрка курчылася і гнулася. Раптам яно паляцела долу і разбілася на друзачкі. Яны нарабілі больш бяды, чым само люстэрка. Калі аскепкі траплялі якому-небудзь чалавеку ў вока, ён пачынаў бачыць усё наадварот або прыкмяцаць у кожнай рэчы толькі дрэннае. Калі ж аскепак захрасаў у чымсьці сэрцы, яно ператваралася ў кавалак лёду. Багата аскепкаў паразляталася па свеце. Давайце паслухаем гісторыю пра іх.

Апавяданне другое

Хлопчык і дзяўчынка

У буйным горадзе ў суседніх дамах
жылі двое дзетак. Яны любілі адно ад-
наго, як брат і сястра. Пад іхнімі вокнамі
цягнуўся вадасцёкавы жолаб. Бацькі хлоп-
чыка і дзяўчынкі паставілі ў яго вазоны

з ружамі. Улетку дзеткі часта сядзелі на лавачцы пад ружамі. Узімку на вокнах з'яўляліся марозныя ўзоры, але сябры награвалі на печы медныя манеты і прыкладвалі іх да замёрзлага шкла. На гэтым месцы ўзнікалі кружочкі, праз

якія дзеці, кожны са свайго акна, пазіралі адно на аднаго. Хлопчыка звалі Кай, а дзяўчынку – Герда.

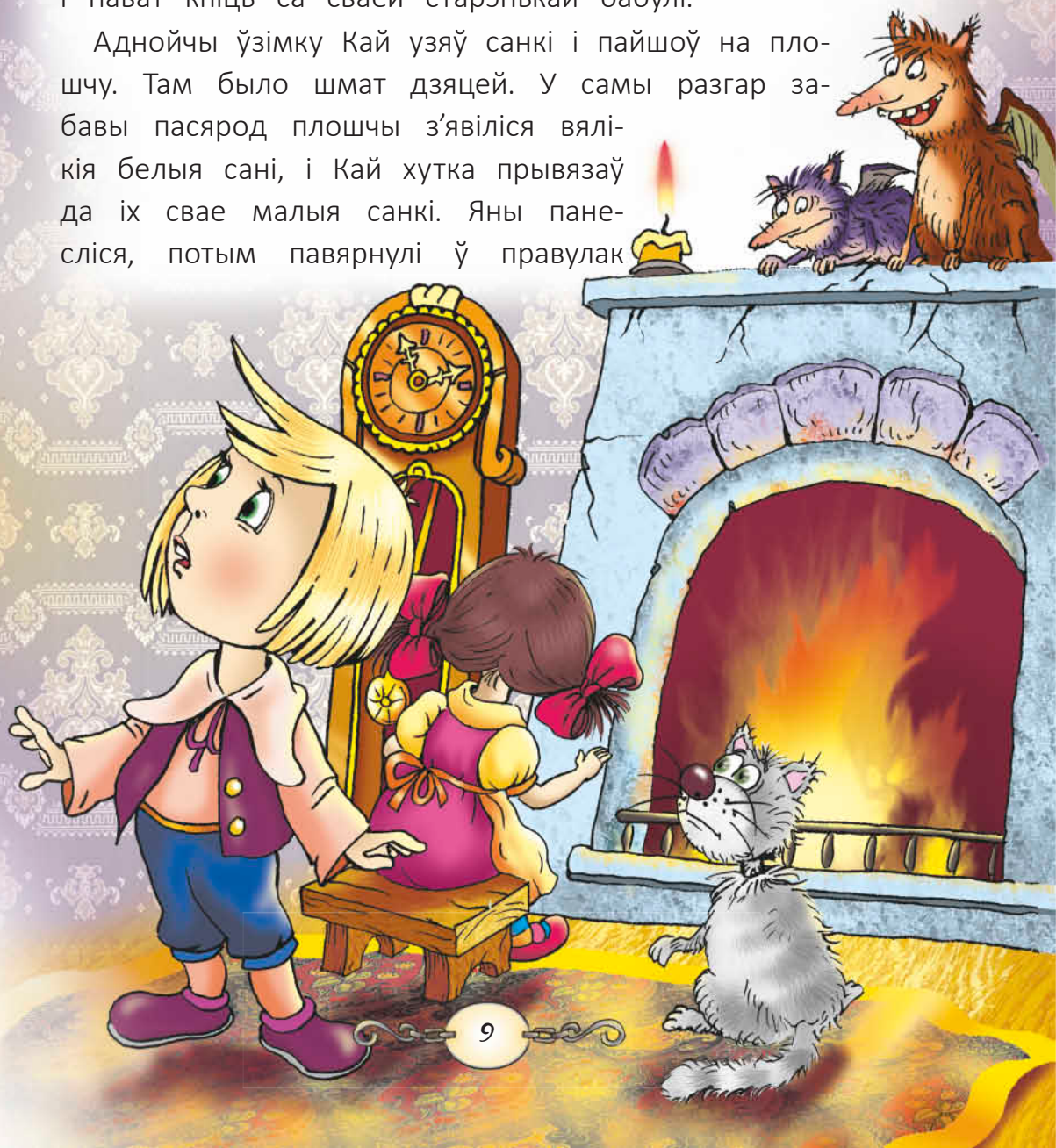
Неяк увечары Кай убачыў, як адна сняжынка ўпала на край вазона і пачала павялічвацца, пакуль не ператварылася ў жанчыну, захутаную ў белы плашч, сатканы з мільёнаў снежных пацеркаў. Яна была з асляпляльна белага лёду, але жывая. Яе вочы блішчэлі, як зоркі. Жанчына павабіла хлопчыка рукой, але той спалохаўся і адскочыў ад акна. Наступнага дня быў добры марозік, потым зрабілася адліга, а там і вясна прыйшла. Кай

і Герда сядзелі на сваёй лавачцы пад ружамі і разглядалі кніжку з малюнкамі.

— Ай! — раптам ускрыкнуў хлопчык. — Мне кальнула ў сэрцы і нешта трапіла ў вока!

Бедны Кай! Як вы ўжо здагадаліся, гэта былі аскепкі чароўнага люстэрка. З тае пары ён стаў бачыць у людзях толькі іх недахопы, навучыўся дражніць усіх суседзяў і нават кпіць са сваёй старэнькай бабулі.

Аднойчы ўзімку Кай узяў санкі і пайшоў на плошчу. Там было шмат дзяцей. У самы разгар забавы пасярод плошчы з'явіліся вялікія белыя сані, і Кай хутка прывязаў да іх свае малыя санкі. Яны панесліся, потым павярнулі ў правулак

і выехалі за гарадскую браму. Нечакана сані спыніліся, і з іх падняўся чалавек. Гэта была высокая, прыгожая белая кабета – Снежная каралева.

– Цудоўна праехаліся! – прамовіла яна. – Але ты зусім змерз. Лезь у маё футра!

Яна пасадзіла хлопчыка на калені і затуліла сваім футрам. Кай быццам праваліўся ў сумёт. Жанчына пацалавала яго ў лоб, і ён забыўся на Герду, і на бабулю, і на ўсіх дамашніх.

Калі Кай не вярнуўся, усе вырашылі, што ён патануў у рэчцы, але Герда не хацела верыць

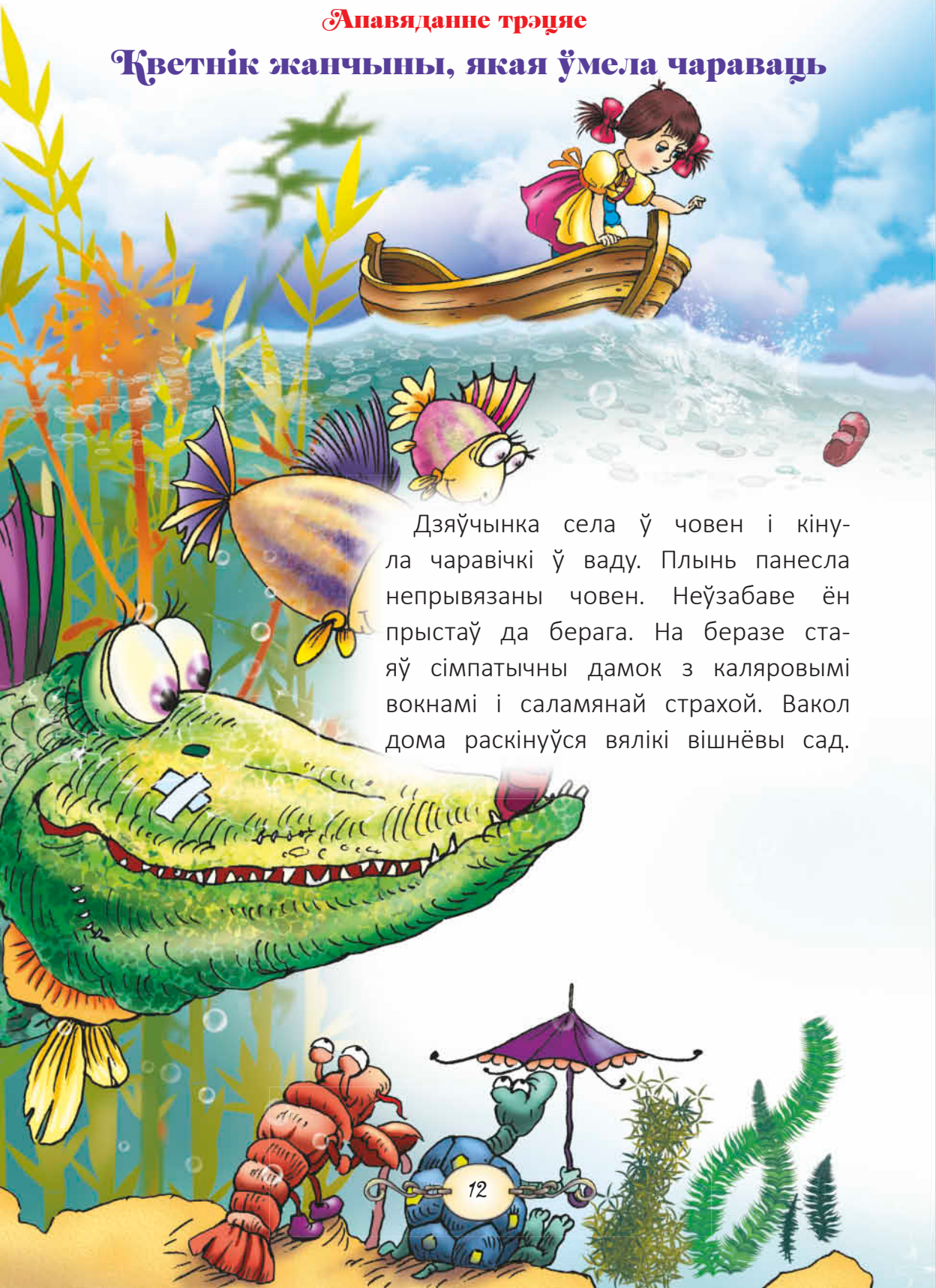
гэтаму. Сонечнай вясновай раніцай яна вырашыла пайсці на рэчку і спытаць яе пра Кая.

– Ці праўда, што ты забрала майго пабраціма? Я падару табе чырвоныя чаравічкі, толькі вярні мне яго!

Апавяданне трэцяе

Кветнік жанчыны, якая ўмела чараваць

Дзяўчынка села ў човен і кінула чаравічкі ў ваду. Плынь панесла непрывязаны човен. Неўзабаве ён прыстаў да берага. На беразе стаяў сімпатычны дамок з каляровымі вокнамі і саламянай страхой. Вакол дома раскінуўся вялікі вішнёвы сад.

Абапіраючыся на кульбу, на двор
выйшла старая жанчына ў капе-
люшы, упрыгожаным цудоўнымі квет-
камі.

— Дзіцятка маё! Якім чынам ты апынулася так далёка? — спытала яна.

Дзяўчынка ўсё расказала. Бабуля па-частавала яе ягадамі. Пакуль Герда ела, старая расчэсвала ёй валасы залатым грабеньчыкам. Чым даўжэй яна часала Герду, тым больш тая забывалася на свайго Кая. Жанчына вельмі хацела пакінуць Герду ў сябе, таму яна дакранулася сваёй кульбай да ўсіх ружовых кустоў у садзе, і яны сышлі глыбока ў зямлю. Чараўніца баялася, што Герда, зірнуўшы на іх, успомніць Кая і ўцячэ. Зрабіўшы сваю справу, гаспадыня павяла гoscю ў кветнік. У Герды і вочы разбегліся: тут былі кветкі з усяго свету!

Мінула шмат дзён. Дзяўчынка разглядала капялюш жанчыны і пабачыла ружу, якую тая забыла схаваць.

— Вой, як жа я забавілася! — апамяталася Герда. — Мне трэба шукаць Кая!..

Дзяўчынка падышла да весніц, расчыніла іх і пусцілася бегчы басанож па дарозе. Лета прайшло, на дварэ стаяла позняя восень.

Апавяданне чацвёртае Прынц і прынцэса

Як жа балелі яе бедныя стомленыя ножкі! Герда прысела адпачыць. На лузе акурат перад ёй круціўся вялікі крумкач. Ён спытаў дзяўчынку, чаму яна блукае па белым свеце адна-адзінюсенька. Герда распавяла крумкачу сваю гісторыю і спытала, ці не бачыў ён Кая.

— Можа, гэта і быў твой Кай! Але цяпер ён, напэўна, забыўся на цябе са сваёй прынцэсай! Мая нявеста (ягонай нявестай была ручная варона) жыве ў палацы, — сказаў крумкач, — я ведаю ад яе ўсё, што там адбываецца.

Крумкач паведаміў Гердзе, што прынцэса гэтага каралеўства вырашыла выйсці замуж за таго, хто будзе самым красамоўным. Народу набегла – цьма! Але нічога не атрымалася ні першага дня, ні другога. Трэцяга дня з’явіўся маленькі чалавек, з торбай за плячыма...

– Гэта, відаць, былі ягоныя саначкі! – перапыніла Герда.

– Цалкам магчыма! – пагадзіўся крумкач. – Дык вось, увайшоўшы ў палац, ён аніколькі не разгубіўся.

– Гэта Кай! – усклікнула Герда.

– Потым ён пачаў гаварыць і казаў вельмі хараша. Ну і вось, ён упадабаў яе, яна яго – таксама!

– Ну вядома ж, гэта Кай! Ах, правядзі мяне ў палац! – папрасіла Герда.

– Лёгка сказаць, ды як зрабіць? Пачакай, паразмаўляю з нявестай, можа яна што прыдумае, – сказаў крумкач і адляцеў.

Ён вярнуўся пад вечар і закаркаў:

– Мая нявеста ведае, як прайсці ў спальню прынцэсы з чорнага ходу. Дык хадзем!

Калі ў пакоях палаца патухлі агні, крумкач правёў дзяўчынку праз ма-

ленькія нападчыненныя дзверы. На
сходах іх чакала варона.

— Мне здаецца, за намі нехта
ідзе, — прамовіла Герда.

У тую ж хвіліну паўз яе праім-
чаліся нейкія цені: коні, рыцары
са сцягамі...

— Гэта сны! — сказала варона. —
Не бойся іх.

Яны ўвайшлі ў спальню. З сярэ-
дзіны столі спускалася залатое сцябло,
на якім віселі два ложка ў выгля-
дзе лілей. У адным спала прынцэса,
у другім Герда спадзявалася знай-
сці Кая. Дзяўчынка адхінула пялётак
і паднесла свечку.

Прынц прачнуўся і павярнуўся... Ах, гэта быў не Кай. Са свайго ложка вызірнула прынцэса і спытала, што здарылася. Герда заплакала і расказала пра сваё няшчасце. Прынц з прынцэсай пашкадавалі Герду. Раніцай яны падарылі ёй чаравікі, муфту і раскошную сукенку. Потым гаспадары замка пасадзілі дзяўчынку ў залатую карэту, бітком набітую цукеркамі, пернікамі і фруктамі.

— Бывай! — развіталіся з Гердай прынц і прынцэса, а крумкач узяцеў на дрэва і махаў ёй на развітанне крыламі, пакуль карэта не знікла з вачэй.

Апавяданне пятае

Маленькая разбойница

Карэта ехала цёмным лесам. Золата адразу кінулася ў вочы разбойнікам, якія там жылі. Яны наляцелі на яе, спынілі коней і выцягнулі Герду з карэты.

— Бач, якая гожанькая! — сказала старая разбойніца і выняла нож. — Ай! — яна нечакана ўскрыкнула. Рэч у тым, што яе ўкусіла за вуха ўласная дачка.

— Яна будзе гуляць са мной! — прамовіла маленькая разбойніца.

Дзяўчынка была вельмі распешчаная,
і ніхто не смеў ёй пярэчыць. Потым
яна ўселася ў карэту разам з Гердай,
і яны паімчаліся ў логава разбойнікаў.

– Ты, напэўна, прынцэса? – спытала
маленькая разбойніца.

— Не! — адказала Герда і расказала ад пачатку да канца, што з ёй здарылася і як яна любіць Кая.

Разбойніца выцерла Гердзе слёзы і схавала рукі ў яе цёплую муфтакчу.

Пасярод вялізнай залы з закуранымі сценамі і каменнай падлогай гарэў агонь. У вялізным катле кіпеў суп, а на ражне смажылася мяса.

Дзяўчынак накармілі, нападзі, і яны пайшлі ў свой куток, дзе ляжала салома, засланая дыванамі. Трохі вышэй на жэрдачках сядзела шмат галубоў.

— Усе мае! — адзначыла маленькая разбойніца. — А вось і мой міленькі старычына бяшка! — і дзяўчынка пацягнула за рогі прывязанага да сценкі паўночнага аленя. — Яго трэба трымаць на прывязцы, а то ўцячэ! Ну раскажы мне яшчэ раз пра Кая!

Герда паўтарыла аповед. Хутка разбойніца заснула, але Герда не магла прыплюшчыць вока. Раптам лясныя галубы прабуркаталі:

